

JAK SI VYBRAT VHODNÝ SPACÁK

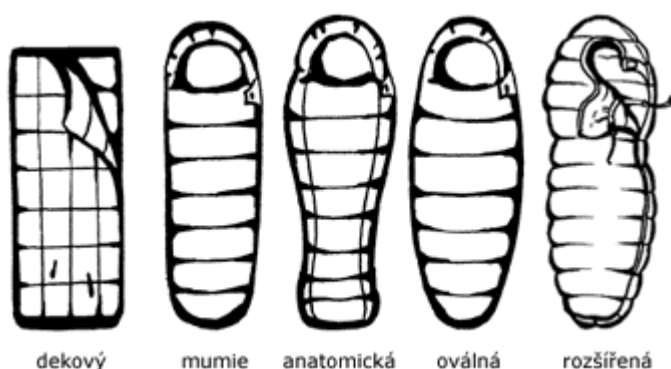

TVAR SPACÁKU

Dekový, příkrývkový – spacák vhodný pro méně náročné akce, pohodlný, rozepnutím se změní na deku.

Mumiový – tvar optimalizuje velikost vyhřívaného prostoru a hmotnost spacáku, zatažením tkanice je dokonale chráněna hlava.

Oválné, rozšířené a anatomické mumie – oválné a rozšířené mumie jsou ideální pro jedince silných postav a pro ty, kteří nemají rádi těsné prostory, anatomická mumie naopak tvarem co nejvíce kopíruje lidské tělo, aby bylo dosaženo nejmenší hmotnosti spacáku a nejlepších tepelně-izolačních vlastností i za cenu menšího pohodlí. Pro anatomické mumie se někdy používá i označení „sarkofág“.

Zip a odvětrávání

Zip musí být dostatečně překryt izolující légou, jinak do spacáku propouští zimu. Nesmí se „zakusovat“ do okolní tkaniny. Díky zipu je možno spacák dobře odvětrávat a urychlovat jeho vysoušení přes den. Pohodlněji se leze dovnitř i ven. Většina spacáků má praktický zip rozepínací z obou konců, který výrazně zvyšuje komfort odvětrávání. Některé typy spacáků umožňují sepnutí dvou spacáků (v provedení levý „L“ a pravý „R“) do jednoho velkého. Spacáky bez zipu se už příliš nevyrábějí.

Kapuce - u zimního spacáku zcela nepostradatelná věc, neboť je potřeba dobře izolovat hlavu od chladu. Zároveň je však potřeba dýchat a to pokud možno ven, aby se vlhkost nedostávala do spacáku. Z tohoto důvodu je také dobré je-li kapuce vyložena polopropustným materiálem, který omezí vlhnutí izolace kolem obličeje vydechovanou vlhkostí. Ze stejného důvodu proč je u zimního spacáku důležitá kapuce, je stejně tak důležitá stejnoměrná izolace všech stran spacáku, protože se zataženou kapucí kolem hlavy se při pohybu těla otáčí také spacák a při rozdílné izolační schopnosti vrchní a spodní části spacáku by docházelo k nerovnoměrnému úniku tepla.

Zateplovací límec - spacák bez zateplovacího límce je vhodný pouze pro nenáročné akce. Dobrý zateplovací límec výrazně zlepšuje tepelné podmínky ve spacáku. Měl by jít stáhnout úplně bez mezery kolem krku a měl by být stahovací opletenou gumou, místo pevné tkanice. Pružné stažení pak umožní dostat se ze spacáku, pokud je to nutné, bez povolování stahovací svorky.

Zateplovací léga - léga, zakrytí zipu (pokud ho spacák má a většina jich zip má), může být několika provedení. Buď klasicky jednoduchá podlouhlá chlopeň zakrývající zip nebo dvojitá. U jednoduché je třeba zkontrolovat vyztužení, přišití a fixaci do správného tvaru, aby dostatečně účinně kryla zip. U dvojitě to jsou dvě chlopně proti sobě které při zapínání zipu se přitlačují k sobě a tak zip lépe izolují. Velice vhodné je také podložení zipu pevným popruhem, který brání zachytávání jemného materiálu do jezdce zipu.

VELIKOST SPACÁKU

Správná velikost spacího pytle vzhledem k postavě uživatele je důležitější, než by se zdálo. Malé tělo jen obtížně vyhřívá příliš velký spacák, a navíc nosíme zbytečnou zátěž (nejčastěji tak trpí děti se spacáky po rodičích). Naopak malý a těsný spacák je nepohodlný a stlačená izolační vrstva studí.

IZOLAČNÍ NÁPLNĚ

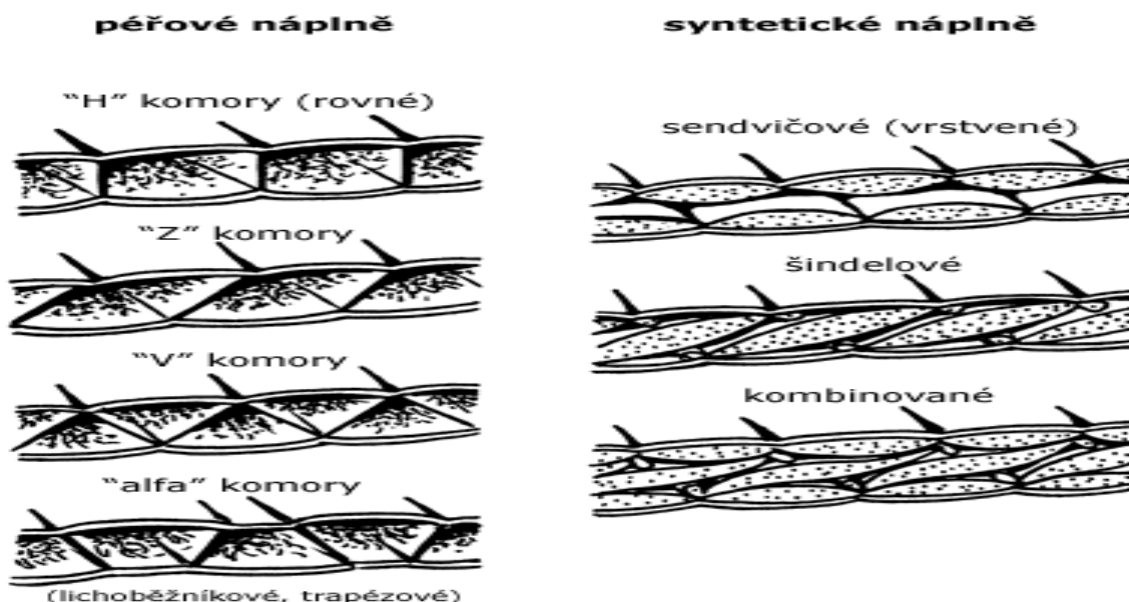
Syntetická vlákna jsou nenáročná na údržbu, odolná proti plísním a vhodná i do vlhkého prostředí. Lépe snáší nešetrné zacházení, časté praní a jsou vhodná i pro alergiky. Rozlišujeme různé druhy vláken, ale v posledních letech dochází k postupnému prolínání kategorií, neboť se často používá směs mikrovláken, dutých vláken a vláken ve tvaru spirálek. Pro nás, uživatele, je důležité, že takovéto směsi vláken lépe udrží velký objem vzduchu a jsou odolnější proti slehávání. Mezi umělými vlákny jsou velké kvalitativní rozdíly a jen ta nejlepší snesou srovnání s peřím. Spacáky s méně kvalitními vlákny jsou však velmi levné a pro běžné letní podmínky zcela dostačující a praktické. Specialitou je pak použití hedvábí jako izolačního materiálu ve formě rouna z hedvábných vláken.

Peří je i v současnosti stále špičkový izolant, v konkurenci nejlepších syntetických náplní však ztratilo svoji výlučnost. Oproti spacáku z umělých vláken je při srovnatelných izolačních vlastnostech „peřák“ lehčí a sbalitelnější. Nevýhodou peří oproti syntetice je složitější údržba, absorpce vlhkosti (a tedy zhoršení izolace), pomalé schnutí, komplikovanější výroba spacáku, a tím i jeho vyšší cena. Z uvedeného vyplývá, že peří (zejména prachové) se hodí nejlépe do zimních expedičních spacáků, do velkých mrazů (a tedy suchého prostředí) a pro ty, kteří požadují špičkové vlastnosti spacáku a jsou srozuměni s vyšší cenou.

Nejčastěji se používá peří husí, za nejlepší je považováno peří mořských ptáků (kajčí). K popisu pérové náplně se používá poměr prachového peří a malých pírek (90/10, 80/20 apod.). Samotné prachové peří by bylo z hlediska izolace nejlepší, ale po čase by se rychle slehávalo. Důležitým údajem je tzv. „plnivost“. Vyjadřuje pružnost a rozpínavost peří, tedy schopnost zaujmout maximální objem. Udává se objemově hodnotou, kolik kubických palců (cuin) zaujme jedna unce (28,35 g) peří za přesně daných podmínek. Špičkové čisté prachové peří dosahuje hodnoty 950 až 1000 cuin, nejlepší používané směsi ve spacácích přes 800 cuin. Hodnota pro kvalitní spacák by měla dosahovat minimálně 600 cuin. V posledních letech používají někteří výrobci peří s teflonovou úpravou, která zvyšuje jeho odolnost proti navlhání.

KONSTRUKCE STĚNY SPACÁKU

Způsob šití spacáku se odvíjí především od druhu a množství použité izolační náplně a je vedeno snahou o dosažení co největší výšky (mocnosti, tloušťky, zdvihu, loftu) izolující stěny s vyloučením „studených švů“. Studené švy vzniknou jednoduchým prošitím tkanin i náplně („skrz naskrz“). Najít bychom je měli jen na nejlevnějších letních spacácích, nejčastěji dekových. Studený šev výrazně prosvítá proti světlu (prohlédneme si spacák proti slunci nebo žárovce) a dá se snadno rozpoznat i po hmatu (prsty z obou stran spacáku se „sejdou“ v místě prošití. „Teplé švy“ mají všechny dobré spacáky a zajistí je různé sendvičové či šindelové konstrukce (u syntetických náplní) a komorové šití (u peří). Komory současně eliminují sesypávání peří do „koutů“. U nejlehčích letních spacáků převažují syntetické materiály – vrstvy vláken totiž drží dobře tvar, jsou přiměřeně soudržné a tyto mechanické vlastnosti umožňují spacák maximálně zjednodušit a odlehčit. Naopak i u těch nejlehčích péřových spacáků musí být komorová konstrukce pro peří, které nemá vlastní tvar, a tím je spacák složitější a výrobně náročnější.

TKANINY

Tkaniny používané na spací pytle jsou výsledkem kompromisu mezi pevností, hmotností, vodoodolností a prodyšností. Dnes se používají v drtivé míře tkaniny syntetické, jen u spacáků do nenáročných akcí se jako vnitřní tkanina někdy používá bavlna (nebo její směs s polyesterem), protože je pro mnoho lidí nejpříjemnější. Do tvrdších podmínek se bavlna nehodí – oproti syntetice je těžší, rychle se špiní, přijímá vlhkost a dlouho schne. Ukazuje se, že vhodně vyladěné husté tkaniny zpomalují výměnu vzduchu ve spacáku, a tak výrazně zlepšují jeho izolační vlastnosti. Poznáme je podle „balonového efektu“ při balení – rolování spacáku od hlavy k nohám, kdy by mělo dojít k nadouvání nesrolovaného zbytku spacáku. Pokud k nadouvání nedojde (spacák leží „jako mrcha“), pak se výrobek hodí jen do nenáročných podmínek. Když se naopak nafoukne jako balon a je potřeba velká síla na dokončení rolování, pak je materiál velmi odolný proti pronikání vzduchu, a bude tak mnohem lépe chránit

vnitřní zahřátý prostor. Odolnost proti pronikání vzduchu však s sebou nese problém s prodyšností vlhkosti. Správnou „kontrolovanou prodyšnost“ mají jen kvalitní, a tedy bohužel drahé materiály, které však zajišťují i dobrou ochranu náplně před mokrem, a proto se investice do nich určitě vyplatí (Gelanots Dryheat, Gore Dry-Loft, Pertex Endurance...).

Novinkou posledních let jsou zcela nepromokavé spacáky. Inovativním řešením je provedení svrchního materiálu s lepenými švy, což zajišťuje úplnou nepromokavost spacáku. O prodyšnost se pak starají nové lehké nepropro materiály určené přímo pro použití na spacích pytlích.

OBAL SPACÁKU

Chrání spacák před špínou, poškozením a mokrem. Nepromokavý obal je někdy potřebný (vodáci, transport vně batohu...), ale pak je nutno počítat s možností zapaření. Praktický je větší obal se dvěma stahovačkami nebo s kompresními popruhy. Spacáku lépe svědčí pěchování než stále stejné rolování. Do batohu bývá někdy nejlepší pěchovat spacák bez obalu. Obal slouží pouze pro transport, při skladování doma je nutné, aby byl spacák co nejméně stlačený. Pouze tak si zachová své izolační schopnosti po dlouhou dobu.

JAK SE NA NOC OBLÉCI?

V létě je pohoda, ale za chladných podmínek hraje velkou roli i správné oblečení. Po náročném dni je vhodné vyměnit prádlo za suché a zbavit se všeho, co ztěžuje krevní oběh. Je vhodné mít jednu až dvě vrstvy oblečení – spodní termoprádlo a flísovou vrstvu. S klesající teplotou jde elegance stranou a rádi na sebe navlečeme vše, co máme. Pozor však na to, aby byl spacák dostatečně prostorný. Pokud další vrstvy oblečení stlačují izolační vrstvu, tepelné vlastnosti nezlepšíme. Častým problémem jsou studené nohy. Tady pomůžou silné a volné ponožky. Pozor na moderní trekové ponožky, které nohu pružně obepínají, což je vhodné v botách, ale nikoliv na spaní. Jestliže z nějakého důvodu chybí kvalitní karimatka, je vhodný nouzový ledvinový pás, chránící ledviny před nachlazením. V náročnějších podmínkách odvádí velké množství tepla hlava, a proto může čepice výrazně zlepšit teplený komfort. Ale i při mírných teplotách dávají mnozí přednost čepici a stažení límce kolem ramen před přílišným stahováním kukly spacáku. Může se totiž stát, že se v noci otočíme ústy od otvoru ve stažené kukle, vydechovaný vlhký vzduch kondenzuje v izolační náplni a zhoršuje izolační vlastnosti celého spacího pytle.

Jednou z diskutovaných variant strategie boje proti chladu je **odpařovací bariéra**. Do spacího pytle se vloží neprodyšná vložka, takže veškerá vyprodukovaná vlhkost zůstává uvnitř a následně se vzhledem k omezení ztrát tepla prouděním zlepší výsledná tepelná izolace. Zastánci odpařovací bariéry si její funkčnost pochvalují. Ovšem něco za něco. Komfortní použití odpařovací bariéry je omezeno na menší rozpětí okolních teplot než u klasického spacáku. Při jejich nedodržení se ráno ze spacáku soukáte zavlhlí a při vysoké vlhkosti ve spacáku se na příjemné poležení také příliš netěšte. Je ovšem pravda, že při dlouhodobých náročných akcích je zcela

zásadní výhodou suchý spacák. Za normálních okolností při dlouhodobém používání bez možnosti usušení totiž každý (a zvláště péřový) spacák neodvratně zvlhne a ztrácí své izolační schopnosti.

JAK O SPACÁK PEČOVAT:

Skladování a ošetřování spacáků je jednoduché. Vyvarujeme se sbalení spacáku na dlouhou dobu a skladujeme jej pověšený ve skříni nebo volně stočený. Takový spacák sice zabere hodně místa, ale jen tak vám bude dlouho sloužit a nebudete muset za chvíli kupovat nový. Ošetřování je také velice jednoduché, během akce se snažíme spacák sušit pokud to jde a po návratu domů je ihned řádně vyvětráme a důkladně vysušíme, než jej znovu uložíme. Je-li to nutné můžeme spacák i vyprat (opravdu jen je-li to nutné(!), praní spacáku neprospívá, zvláště pokud jde o peří), nejlépe perte speciálními prostředky na peří nebo vlákna (např. SPORT WASH, DOWN WASH, ...) ve vodě max. 35 stupňů teplé. Pereme nejlépe ručně, ale pokud je to nutné, dá se prát i v pračce ve velkém bubnu při programu na praní vlny. Po vypraní je nutné jej pečlivě a několikrát vymáchat. Nejlepší sušení je spacák nechat vyschnout ve vodorovné poloze (u peří je to pak až několik dnů, během sušení protřepávat).